

„ЗАСТАВА“ излази трипут
у недељи, средом, петком
и недељом
Цо а је на годину 14. еор
на по год. 7 еор. на чет-
врт године 3 еор. 50 нов.
а вр. за Аустрију, а за Ср-
бију на годину 140 гроша
на по год. 70, а на четврт
године 35 гроша.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по ко-
личини врта, које из гар-
монта заузимају, и за сваку
врту плаћа се за први пут
5, за сваки даљи пут по
осим тога за живице по
30 н. Дошло се да се у
редништву а предлата и
серати администрацији
СТАВЕ“ у Нови Сад, у кући
број 858. код „златног јед-
ногора.

Број 129.

У Новоме Саду, у петак 31. октобра 1869.

Год. IV.

У Новом Саду 30. октобра

Новије вести из Париза објасњавају нам зашто Ротшор против кога постоји коначна пресуда да се лиши слободе, није затворен. „Голос“ вели да је Ротшор био ухваћен одмах чим је ступио на границу, што је и Наполеону одмах јављено; но овај је на ту вест одговорио: Ротшор нека се као слободан кандидује (јер за то долази); ја хоћу да он, ма да је кандидат „непомирљивих“ ужива право имунитета народних посланика. Међу тим зна се да Наполеон није тако пространа срца, да лако прашта својим непријатељима, и у овом његовом акту не треба гледати поштовање закона — та он га никад није ни поштовао — него или нужду која га гони да тако уради, или намеру какву у напред, коју би оваки акт морао потпомоћи.

Припреме за избор готово искључиво вањимају становништво Париско; кандидата има од свију врта. Демократија за сада је подељена на два тора. Крајња левица радикала долазе се између Ледри — Ролена, Барбе — Ријата и Виктора Хига, (они који неће да положе заклетву) и Ротшора, Херолда, Лавертжона и други. „Ревелу“ и „Рапелу“ који се вањимају за оне прве примећују: „Ако гласате за оне који неће да се закуну, то хоће те опет један 14. октобар, јер у том случају је нужно, да бирачи прате своје посланике у законодавно тело, да их тамо приме. Влада им за цело неће добровољно отворити врата палате бурбонске. Дал сте дакле доста јаки и спремни, да им улазак силом извојугете? Ако нисте, зашто онда спремате својој партији погибију, од које сте је и сами 14. окт. одраћали.“ На то одговарају пријатељи ових који неће заклетве: „Неће мо ми устанак да изаводемо, него само том приликом влади нову ђушку да пришијемо.“ По дошли они који неће да се закуну, или они који хоће, не мења се ствар ни уколико, јер слобода добија јаке борце и у једнима и у другима.

Лондонски дописник „Констит.“ говори о енглеским интересима у политици континентални сила вели за Русију: „Наши државници прате са стрепњом и бојазни ток руске политике. Русија је једина сила, која може Енглеској стварне препреке на пут ставити, и ранити је на самртном месту њеном, у средњој Азији. Русија је такође једина држава, која је од кримског рата амо озбиљна освојења учинила. Шта су мале Немачке државице које је Пруско 1866. год. освојила, спрам грдах освојења руских на Амору? Па као што се чини напредовања руска немисле се ни ту зауставити, што хришћанству и цивилизацији најпосле опет у корист иде. Сад се васпитава у Петрограду син Емира Бокарског; а то ће рећи, да ће тај принц негда бити вазал руски, и њихова предстража на путу у Индију.“ За Пруску вели ово: „Нови пруски министар финансије Шампхаузен припада оној школи пруски стари либералаца, који мало чуства има за освојења и милитаризам, и предпоставља ранама, изолученим топовима и гловачама, — добре финансије, неговање народне привреде, слободоумне и правичне законе. У том духу осуђивао је Шампхаузен политику од 1866. год. Где год се реч повела, није прећукао да је присаједињење других државица Пруској, што је Бизмарк чинио, погрешка; да је стварање северног савеза друга погрешка, и да терање исте политике и даље, може лако какву неорешу причинити. Ступање дакле таког човека у министарство, коме је Бизмарк председник, показује јасно, да је уплив Бизмарков у неколико ослабио? Даље вели исти дописник, да се спомнути пруски министар финансије изравно да се тако више не може ићи, и да удружење Пруске са малим државицама не може бити дуга века, почем пруски носници пореза не могу бити обавезани да плаћају за државу, којих милитарни контингент већим делом издржава се пруским буџетом.

Из тога хоће поменути дописник да изведе даље, да политици Бизмарковој прети опасност, и да лако може доћи до кризе, којој би пољска била да Бизмарк падне и пруска политика удари другим правцем.

У Кајриу је отворена 17. ов. м. конференција, изасланика за међународно правосудство на истоку. Та се конференција назива: „међународна комисија за реформу екстериторијалног (ванземаљског) судства, и састављена

је из два заступника аустријска, два Пруско, два Француска, два Енглеска, два Талијанска три Египатска.

У првој седници говорено је о цели конвенцији; да се капитулације укину, или бар да се модификују. Те капитулације састоје се у писаном закону и у обичајном праву, против кога су неки заступници оштро устали. За основ радњи, узет је извештај париске комисије, који је раздат свима заступницима, да га проуче, да да после 8 дана могу одпочети стварну радњу.

Шпанија никако да дође до краља. Држи се још једнако да Ђеновски херцег највише има изгледа, и опет ничу нови кандидати. Тако дописник Н. сл. Пресе“ из Мадрида јавља, да се јако поговара о кандидацији ерцхерцога Лудвика Виктора, брата аустријског цара. Ово може бити да је вест само ради куртоазije.

А о устанку Боко-которском шта ћемо да кажемо?! Гласови отуда врло јако противрече један другом; официозним неможе се вере поклонити, јер се зна како говоре, а противних нема, од како је влада све дописнике из Котора истерала. По „Политици“ устанак почиње малаксавати, о чему се нико ни сумњао није. Војска је по жестоком нападају отела Шишаћ. У битки код Ластве буду усташи опкољени тако да се не предадоше. Ластву је царска војска ракетлама палила; попа Радановић и Јубић ухваћени су. То је све што се као ново може саопштити. Уз то још можемо додати да војничке власти вешају заробљене усташе, што им они враћају са свим хришћанско, на име: они кад заробе војнике царске узму им оружје, а место тога даду им јести и пусете их на слободу. Где је варварство?

„Јединство“ доноси услед познатог фамозног закључка о Њирици у загребачком опрашћу овај чланак:

„Није давно било, па с тога се и живо опомињемо свију подробности како су се развијали јавни послови у Хрватској и Славонији до и после државоправне погодбе, која је углављена између истих земаља и Угарске. И ако се та погодба по притисцима, који су чинени при изборима, а и разним другим неуставним средствима, која су у тој ствари самовластно употребљавана, ни издалека немогаше сматрати да је израз слободне воље хрватско-славонског народа, многи од патриота нашоње се ипак побућени да учествују у сабору, из ког је народна странка предавши свој протест била иступила, руковођени по свој прилици обирима, који по своме значају премашаху круг строга права и тренутних политичких добитака. Задахнути жељом да се уставност пре свега подшором свеа са Угарском у домовини њиховој обезбеди и што тврђе утемељи, а руковођени можда и обиром да Хрватска и Славонија на пољу спољне народне политике не постану простим оруђем туђинских нечистица намишљаја и плетак, они су, премда у више прилика имаћаху повода посумњати да се налазе у колу, које ће бити поседно за њихове патриотске намере, нашавши се већ једном на томе путу морали чекати прилику, која ће им са свим јасно одкрити намере људи, с којима имаћаху посла. Прилика та није изостала. На сабору загребачком би покренуто питање о употребљавану Њирилице. Већина сабора, састављена из стихија вољнога оруђа у туђин рукама, донесе одлуку да се Њирилица изваничности прогна у Срему, који је и по становништву, и по историји имао свагда тип земље чисто србске. Но није одлука сабора тако састављеног која нас зачуђује, више се морамо чудити људма на влади, а на име бану барону Рауху, ако је истина, а са многих страна уверава се да јесте, да је цела та ствар дело управо његово. По положају своме он је морао знати каква ће утицај произвести таква одлука сабора, па кад је знао, онда се свакојако може запитати, каква мора бити намера, која се постоји жељи, кад се навалиде изазивају тако немиле утицаји, као што су они, које је надалеко провела одлука загребачкога сабора? Хрватска и Славонија, ако и јесу политично са Угарском здружене, у народном погледу остају увек земље тесно склопане са осталим побратимским земљама на словенском југу. Хрватски народ по књижевности својој сачињава са србским народом нераздвојну целину, и по томе је поват и угућен да се с њима у слови

морално и умно унапређује. Политична страна његовог јавног живота мора свагда бити тако удешена да душевну и умну његову свезу са народом србским без сваке сметње подупире. Па кад је то тако како онда изгледа мрачна одлука загребачког сабора, која писмена своје србске браће прогања из Срема? Но већина садањег загребачкога сабора са свим напротив схваћа задатак хрватскога, њојни по духу и онако са свим туђега народа. Није њој за тим ни стало, како ће интересе хрватскога народа да заштићује, већ како ће да шири варазу раздора и мржњо међу једноплеменом браћом, што јој је као што се из свега види по вишем впушењу управо и намењено да ради.

Политици, која би од Хрватске и Славоније желела направити земљиште, да с истог смета самосталном развиту братскога народа у суседним земљама може бити да такав правац иде у рачун, но је су ли добро измерени елементи, с којима би се хтели такви покушаји чинити и докле допире њихов уплив у поменутим земљама? Здрава политика свагда рачуна са одношајима реалним, а реални одношаји у Хрватској и Славонији ишту, да исте земље по природи положаја свога, по племенском задатку, а и по тежњама свију правих домородаца сачињавају земљиште, на ком ће се подхрањивати добри и пријатељски одношаји између разних народа на југо-истоку Европе, којима је задатак да се у својим тежњама за самосталним народним животом узајмично подупиру. Тако ми у интересу свестраног задовољења народних интереса на југо-истоку Европе схваћамо задатак Хрватске и Славоније, а убеђени смо подпуно да и политика, коју заступају народни људи у тим побратимским земљама, само такав правац може одбавити. Нама је жао, што су народњаци силом данашњих доста неправилних околности од јавног рада искључени, али морална снага њихова уверени смо да и данас далеко надмашује све садање политичне крпеже, с којима се истина може докле натезати, али ништа стално створити.

Немили утицаји, које је проглашена одлука садањег загребачког сабора и на овој страни нашега народа на све стране учинила, побудили су нас да се на ову ствар још једном повратимо, што смо управо обиром се на обште негодовање јавнога мњења дужни били да учинимо.“

ДОПИСИ.

Пешта 26. окт. Дакле по вестима, што из „Дрног кабинета“ излазе, сами лаворови сусретају на путу победоносну војску аустријску! Како не? „Grafschaft иза „Grafschaft“ нуди подложје; једну цркву близу Котора са земљом су изравнали; на исти начин у побеђеним земљама једну кућу попа Радановића; војници се враћају са бојног поља сваки, ил са златним токама, ил са сребрним оружјем, ил са скупоценим чибучима: еде све знаци — победе!

Камена им победа!...

Ево вам кључа том нуђењу предавања оружја! Последњи број „Њирици“ при завршетку листа добија вест из Котора, да је б. Вагнер, за време крешће „дезензиве“, које се придржавао, док војничка подређена нису стигла, позвао био к себи у Котор под „салваком до том“ неколико старешина из свега Грља (то они зову Жупа), да покуша подложје Грља мирним путем. Нудило су им се многе облакшице што се тиче ландвера, и „амнестија“ прострта на све побуњенике, осим вођа њиови. Одговор је био, да при услов подложје мора бити „амнестија“ за све без разлике. Б. Вагнер није хтео ни да чује за тај услов, те тако старешине вратиле се кућама безуспешно. То је, вели талијански лист, сигурно она депутација од 30 лица, што је понудила подложје Грља!

Дакле само са кривом осветом царски намесник земаљски миши Боку да покори? Дакле збиља нема другог средства, нема другог пута, да поврати мир, који је са својим органима нарушио? Он би свима опростио, — само тражи поглавике и вође усташа! Сасвим немило и помирљиво! А зар и још неможе, да схвати б. Вагнер, да ту нема вођа, ил боље, да су ту сви вође, ил најбоље, да је ту вођа, неко, који се небоји, да ће га изрешетат танад из острагуша, које стоју у рукама б. Вагнера,

ког ће бити, док и пошљедну матер бокашку ваша танад неизрешетају — независан дух, који само зна да бди над својим правима превирућ сваку времену силу!

Да мало разјасним последње успехе у Грљу. То вам је јужно крило Боке, пружило се од Котора до Будве, управо она чест равне Зете, што се нуз море а испод планина развила до у залив Которски (В. Матицу год. 1868. „залив Которски“). То вам је она чест Боке, што може да подмири потребе њени становника, а да ови по мору неиду; дочим је све остало кршевито и каменито, а особито северна страна Боке, што граничи Ердеговином, куд спадају Убли, Кривошије и Леденице.

По томе, ко познаје те пределе, а наиме, ко знаде да је Грља ил поље, ил лагано издигнуте стране, како да се не диви смелости усташа, да се тако рећи на равном пољу са војском једног царства бори! Ја сам се о томе чуду тек онда уверио, пошто сам потанка званична извешта, имао у руци, по којима се види да царска војска тек после битака од више часова продире напред у Грља. Па ко да прежали што се толика крв бадава пролева, што се таква вагра на тај начин, не гаси, него уништава! Што није кадру увређено чувство човечије у кога је онакво, какво га му је Бог удио! Па коме иде све то у рачун? Бојим се, да ви непогађате, кад велите, да је тим Бајет хтео, да да примера околини бокашкој, Црној Гори и Ердеговини, од куд једино прети опасност у данашњим околностима „старом болеснику“, где се у Бечу није начисто, где се једнако назиру рубље и агенти руски. Немају ништа, нек се она невинна крв тако немиле пролева; повесница је ту која сведочи, да нема подлијег семена над таковог крви!

Ал да, још нешто важно: бројавља се, да се Црна Гора поред сви симпатија праме усташа неутрално понаша! А ти исти који то признају, јуче су позивали све громове над Црном Гором — „да је збришу са Ђеограјске карте“ — зашто? јер нису били уверени, имали су повода сумњи. А када се почну операције опет против северног побуњеног краја — у планини, — оће ли се и онда бројављати, да је Црна Гора неутрална? Онда ће опет исти громови над њом почети да грме. Знамо да су чак и из Тулерија на Цетиње претње стигле, да се кнез Никола има неутралности, да држи; а који му и паметни Србин то исто неће наложити, док се узпоштују међународна права? Ал ако добровољци из Црне Горе пристају уз усташе, зар је кадар томе на пут да стане кнез са читавим сенатом? Ја сумњам да би и онда мого, кад би имао устројене најамљене чете, којима је задатак да деморалишу и угушују јавно мњење. У међународном праву, нечину се државе одговорне, ако им грађани добровољно у какав рат учествују, нити онда, ако која држава припа у своје границе политичне преступнике друге државе. Сад одкуд да се то од кнеза Николе истражује, кад он нема и да би хтео ни средства — најамљени чета — да добровољцима стане на пут. Ил би се зар хтело, да Црна Гора постане у том смислу, што и Србија? Неће и смаје. А кад су мало нашкодила громови сила европски Атине и Букарешту, што допуштају својим грађанима да иду на Крит и Балкан, зашто ће још мање да Црној Гори нашкоде, ма и још која иљада војника турски и аустријски посела њене границе. У Црну Гору немију такнути ни колико у венају од ока, и добро писаше један дописник „П. Лојду“, да је допуштење турско, да може аустријска војска прећи границе црногорске „данајски дар.“ И мени се чини. А шта је с Беградом? Штогод је, од њега су мирни Бајет и Андраши, а ма ни трунка сумње на њему немају, тако, да је морало званично „Јединство“, да се у неприлици нађе, па да одбије хвале од београдске владе, док се Црна Гора оће да прогута. Господо, дајте им ви повода и самој сумњи, па се нећете принуђени наћи, да одбијате те хвале, иначе смешни остајете.

Опростите, што се овомко упуштих у разлагање; то су све мисли које се роју једна за другом у оваквим приликама.

При свршетку, још имам да забележим, да је још у Бечу Ђорђе Војиновић, и да преговара са владом о ствари бокашкој. Како „Н.

С. Лојду“ из Беча пишу, влада би била на-
клоњена оне три тачке да потврди, него ће
се сигурно преговарати о „казни“ устанка. Ја
велим да амнестија на све усташе прострта,
мора да буде основ миру, иначе би издајство
било и једнога изоставити. А та мисао надам
се, да ће и врлог Србина Војиновића да при-
еговорима прати.

П. П. Кад сам хтио писмо на пошту да
однесом, читам у најновијем „Битадину“, да
су б. Вагнер и бригадир Дормус почунали
перчане. Овај би био увидио да су свему кри-
ве политичне власти, и да је то Вагнеру оз-
биљно пребацио. Даље посљедице тог неспо-
разумљења „Битадину“ нису познате. — По-
шта, која је имала да из Котора редовном
лојдовом лађом стигне у Трст, заустављена је
у Задру. — Јован Јовановић познати добро-
достојник у Риму, иначе досадашњи пријатељ
свију влада, и зато обдарен орденом Ф. Јосифа,
уапшен је због некаког оружја у
Риму.

Из Босне. Чудићете се кад видите да
се и ми придружимо „Босни“ и потврђујемо
њене ријечи. Босна број 165 од 7 и 17 окт.
1869. доноси у својим вилајетским вијестима
у другом ставу врста 9: „Будући је жеља Н.-
оговог Величества цара.“ Видите госи. Турци
како ми све наше неодричемо него само оно
што је лажно. Чујемо да је Савет послао Пе-
лагића у Цариград, но нека зна Савет, да
стијем пробуђава народ и свијест народну. Ра-
шидовић кад је повео Пелагића у недељу у
вечер, чим је из конака изишао отркао је у
казану гдје се трговци састају и прислушки-
вао шта се говори. Са својим шпијунирањем
Турци уче нас да будемо опазни и бољи ро-
дољуби. Извоше се за панславизам и ми од њи
научисмо да то може бити и сад ја и кажем
да међу нама постоји. Незнају Турци да је
забрањено воће слаје. Незнаду да шпијун-
ством и т. д. научисмо нао да цијенимо више
себе, и да смо увиђели данас се боје. Шпи-
јунство не одржа Венецију неће ни Турску.
Шпијунство се рађа у државама које падају
и које се руше.

Чује се, да ће госпоја Стака ићи у Ру-
сију да проси за школу, да је задужила се
1000 дук. Но зашто, кад цар турски својој
највернијој поданици даје 7000 гр. Кад Ру-
сија издржава, а и Француза до јуче даваше
внатну помоћ, и коју одређе сумњајући о по-
штењу исте школе, чувши нешто од путника
неког Француза, што држим, да није људно
писати, и кад свако дијете даје. Ми би вољели
да Стака у Русији ништа некупим, јер тај
запад, завод је гдје напредује деморализација
оћу рећи цивилизација. Но да чујете још не-
што. Шиндић бије је на самрти једне женске,
и она пред њиме и још једнајем разреди своје
имање, које је вриједило до 40 фор. то јест.
за свој укуп и цркви, и тако Шиндић учини,
То прочује авдија Куле и дође Шиндићу и
каже, да ће 6 мјесеци пранге носити за то
дјело, јер то дјело спада мудро и заштите два
дуката, да га се прође. Да ли је дао или није,
незнам, но Куле Шиндића више не тражи.
Зове ли се то мито, и да ли је то оно мито,
за које је Пелагић казао, да се увида. Још
једна је, ако је истина, да је Кули казао
Стево Томанић, али неможемо вјеровати, да
тако покварени израда међу собом имамо. У
Градашцу завтија обезчестио је девојчицу од

8 год. и ствар би се затрла, премда је било
много свједока, да није било Бабића, који је
потресао ствар, и завтија је одређен на двије
године, али је Бабић морао за неколико дана
из свог мјеста рођења у Аустрију бјежати.
Дјевојчица та католичка је, и незнам да ли је
жива остала. Двије године одоуде за тако не-
човјечно дјело, врло је мало, и неверујем ни
толико да ће у затвору бити.

У Темишвару 18. окт., 6. окт. п. н.
т. г. примисмо у наше руке од унијата отету
нам Парачку цркву 1864. год. у пркос усљав-
вању проте романског, Мелетија Дрегића. Од
стране темишварске конвисторије беху изаслати:
г. прота Темишварски, Василије Табаковић, г.
Стеван Сандић, конвистор. Фишкар и Дмитар
Бранковић, конвисторијални бележник. Црква
је предата српском свештенику тамошњем,
Николи Милићу. Можда други пут обширније.

? У Темишвару 20. октобра. Ево вам
једва једном шаљем радњу свештеничког збора
држаког у Темишвару дана 11. септ. 1869.
Знам да се чудите, што није досада бела света
углодала. Погрешили би, ако би помислили, да
су наши „оријенталци“ у хороскоп гледали,
да дознају најпре како ће од српства при-
мљена бити, па онда тек да ју пуште у свет.
То није прави узрок, што то дете изишавши
из мозга свете тиче палатине — овог светила
хијерархијског — досада бела света неугледа;
узрок је сасвим простији, т. ј. „оријентални“.
Извиљно би било тај узрок „оријентални“ ду-
бље тумачити.

Како је и о каквим је предметима реч
текла, види се из радње, која на нашем столу
лежи. Нити хоћу нити имам воље, да ју об-
ширно критикујем; не из „оријенталног“, већ
из других узрока.

Односно дотације свештенства рећи ћу: у
донешеном решењу нема ни спомена о паро-
хијалним помоћницима, личним капеланима,
ђаконима и њиховом снабдењу; то је случајно
заборављено. Немојте помислити, да је томе и
опет „оријенталност“ узрок. Ту неје!

Са главне цели, са које неки „совјет“ со-
твориса, забрависмо на таке малености, ма
да ту своју цел — љубимо чедо наше назови
просвећене хијерархије — поглавити „жрени“
несмедоше на свет изнети. А зашто? вато, што
немадијаше „бедно изчадије“ овде зрака за
живота.

Опростите што тако јако у молоним фи-
гурама пишем, моја заоста неје кривица. Ми-
слим, да сам доста разумљив.

Куканна обштинска аутономија, шта је она
Богу скривила, да ју пречасна господа тако
дави. — Сиротице! мал' ти неопеваше за душу,
тебе хтедоше гдеоји из „чисте рипћанске
љубави“ са највећом парадом и то туне сар-
нити.

Сада само нека ко каже: да се гдеоји не
владају по ономе: „туне пријате, туне и да-
дите“.

Не би ли зар то било реализовање светог
еванђелија. Та ова четири света свангалиста
би се од радости у своје гробу преврнули.

Односно пак уређења манастира решено је
„соломушки“; јер на шта тамо уређивати,
где је све уређено.

Апропо! у мал' не заборава још нешто
казати, а то је: да је збор бије здраво слобо-
доуман, Рус би казао слободоуман; јер се ус-

дио изрећи укинуће једне српске епархије,
посланике свештеничке да грешан народ бира.

То је доста, да се оправдамо у обзир на
шег слободоумља пред светом; остало — а
што се лојике тиче, враг однео ту лојику,
то је права безпослица „заве подобает пле-
њати разум во послушаније вјери.“

Ако вам се ови моји гласи недопадају, а
ви шљима у кошар! неби било никаквог чуда;
јер кад цео српски народ може кошареве —
не апостолске пуње риба, оћу рећи духовне
ране — но пуње шљунака и песка пуна уста
добити, зашто не би и ја од вас могао ко-
шар добити!

Видите, удица је доста вешто с мосушти-
ном обмотана за пецање; али је тако неопре-
тно у воду бачена, да ће тешко коју рибицу
— осим рака и којег сома — моћи упецати.
Па да видите онда благовања! Желим добар
апетит!

Признајем, да би овај коментар пре „Змају“
приличио; али допустите ми казати, да имаде
и шале озбиљне — горке шале! Збогом! (У
идући број донећемо закључке. У.)

Земун 27. октобра. Ово дана биће код
нас избор једног српског учитеља. Ми се на-
дамо, да ће наша црквена општина и овим
избором себи образ осветлати, и да ће за учи-
теља онако лице изабрати, које је спремно за
тако важно звање. Компетената има више, а
међу њима има их, кои су приправнички за-
вод са одличним успехом свршили, и кои су
више година учитељствовали на опште задо-
вољство.

Том приликом имаће наша црквена оп-
штина да реши: да ли да се повиси учитељског
П. и П. разреда плата, или не. Ми се не-
слажемо са одборским закључењем, да јој се
повиси, и то из овог узрока. Ми смо потпуно
осведочени, да наша женска деца немогу ни-
кад особитог успеха показати, докле им год
женскиње буду учитељке, јер наше женскиње
немадијаше прилике спремити се за учитељке.
Наше би дакле мњење било, да се узме учи-
теља за женске разреде, који да предаје деци
школске предмете, а учитељка нека учи децу
женском раду. Учитељ би до подне учио жен-
ску децу из П. и П. разреда школским пред-
метима, а међутим би учитељка учила децу
из П. разреда женским пословима. После подне
учио би учитељ децу из П. разреда школским
предметима, а учитељка учила би децу из П.
и П. разреда женским пословима. Кад би
наша општина овако радила, уверени смо, да
би наша женска деца много бољи успех по-
казивала, но што су га досад показивали.

Надамо се, да ће ју се наши општинари
добро промислити о овом предмету, и да ће
ју једино напредак наше женске деце пред
очима имати.

Б. В. У Сусеку 10. окт. Истом вам
прислџех у ово малено али чисто српско место,
и разгледах га, и кад у један мах ударише
звона са православног звоника, и затутише
прангије колико им свага праха и тврди чеп
даде, — народ се поче запиткивати зашто се
то све збива, а и сам сам мислио да ће бити
какав светац, те га који уз дување звона,
пуцањаву прангија и крај рујанца прослављује.
Пођох цркви видевши је отворену и запитах
звонара зашто звоне. „Е морамо, заповедио је
нотарошев писар, јер му је тако поручио нота-
рош из Свилоша, да се одма звони и да пуца,

јер иде г. Парчетић поджупан из Свилоша
амо.“ Баш ако и најсам коју пару на ово
звон приложио, не беше ми право, да овако
црква свачија потругуша бива, те да чам кажи
ага у село, а она одма да му поздрав шаље;
— а не беше бога ми ни честитој браћи по-
вољи, јер одма за гтјем међу собом доконаше,
да у својој цркви општини ишту од нотароша
есапа, што се без знања општине у цркву
„брка“ и да захтевају да им звона плати.

Парчетић је полутан, мађарон, он путује
сада неко време по жупанији рада продаје
потрошарине; дакле кад му је за то плаћено,
држимо да би једном вријеме било, да та
турски и средњевјековни обичаји, који су на-
роду на дангубицу и штету, престану. Та сад
незна ага Парчетић да има указ Ђесара
краља аустро-угарског, у ком се вели
крајину, да се о његовим данма нечине никакве
параде, да неби народ отуда какве штете
трпио. Та и код нас путују наши мајори,
пуковници и ђенерали, па нечух нигде да им
паметни звоне и прангијају. Тако у крајини,
а у уставној паорији не треба да се граде
своци без невоље. Тревало би да су и људи
мало ближе духу 19 века, а што је то мене
вборит, нека сељани оваке трошкове прашују
г. нотарошу, — пак зацело мање ће их бити,
а они нека буду свеснији од таквих ага, који
у том ропском дочекивању своје дужности и
части налазе. Наравно кад је ага поджупан у
селу, то је онда код г. нотароша и част, ту
се пило и наздрављало, ако ће платити? та
то се већ зна — сиротиња раја — било то
посредно или непосредно. Г. нотарош је вешт
човек и људи му незамерају, што гледи да се
одржи у своје звање. Али само то треба да
поштеним радом својим постигне, а не удла-
вањем; та и ако је мађаронско — кушевљичко
протекцијом звањие добио, треба да зна да га
народ плаћа и да народ ова чуда преживи.
Но да се он тога сећа, неби одузео општини
незанимајех 15 ланаца пашњака, којих је општина
толико вријеме држала под закуп, и сада
хтела исту земљу купити, да ју није г. домин
Ј. П. за 300 ф. купио, те тако општина без
земље остаде.

За сада оволико о томе; а ево шта још
веде овде ови честити ратари и Срби — да
кажем овако јавно оном старом Декану и калу-
ђерском слуги у Биограду, да ако још једном
буде онаке стидне и срамотне приворе у овом
селу, као што је за свога посљедњег бављења,
чинио и радио, да ће на јавност изнесен бити,
и то ради лијека и ради казни.

Што ме највећма обрадова беше то, да
већи део ове браће врло добро познаје свој
положај и што љубе оно што је своје, те по
томе су бољи од млогих; јер сви веде да треба
једном да се на Чехе угледамо, и нашим агама,
као и они закона али трајни, дурашни и не-
прекидни одпор дајемо, — јер да смо вели
узел тако радили, неби нам смели они у
Зagreбу којеодкуд икупљена нашу љирилицу
дирати, коју смо ми с браћом Хрватима угле-
вили, да је наједно као и латиница, и да је
сваком ком се како хоће. Још ми мило беше,
што је здрав разлог, јер веде, да и оно није
учинила она браћа Хрвати, који су са Штросма-
јером и другим народњацима, него да су то
учиниле спахије мађаронске и њихове слуге,
који као великаши и с Бечом и Пештом и
свуда само за своју корист раде. А да ово

Подлистак „Заставе.“

РАЗГЛАГОЛСТВОЈА.

VIII.

Рецимо коју, да не задремамо!

Тек што је настала зима, ал' ти браћа у
Боки Которској стадоше ложити ватру, и то
тако јаку, да се наша цесар-краљевска војска
нашла у запарни. Све новине доносе нај-
крупнијим словима (и грдњама) извештаје са
бојнога поља, или управо рећи са бојних брда,
само су се наше српске новине дуго чиниле
невеште (ал' су веште!) целом том назару,
и једва што доносише по који редак редак
најситнијим словима и најкрупнијим типограф-
ским погрешкама, и то чак тамо остраг међу
огласима, де се јавља, да Румљани опет мењају
учитеља, да трговина Петра Матића потребује
једног спомоћника и да се издаје под аренду
50 јутара „виноградине“ у жабаљском ха-
тару. — Од свију новинарских извештаја нај-
истинитији су телеграми бечкога „Фигара“, за
то ћу их неколико овде навести, нека допру
и до наших крајева:

„Котор. Ф. М. Л. Вагнер забранио је
официрима да носе цвикере, штехере и она
друга различита увеличавајућа стакла, јер
крз њих се чини да је сила усташка тачна,
те с тога и чине они тако знатне успехе.“

„Задар. Стање је усташа тако већ очајно,
да морају чешће да упадају у аустријски табор
да одводе велове и овце, а то је доказ, да им
је већ нестало хране.“

„Сплет. Цесар-краљевским трупама ис-
пало је за руком да заљу за леђа усташима

и да им просеку пут у Црну Гору; с тога они
непрекидно беже према Сењу и Задру.“

„Дубровник. Главна маса усташка за-
робљена је. Али на жалост усташа неће да
положе оружје, него су цесар-краљ. војску за-
робљеници тако опколели, да не може ни да
се макне.“

Да би читаоци овим извештајима боље ве-
ровали, морам додати, да је под њима потписан
Figaro officiosus, а кад је што „официозно“,
ту онда несме бити сумње, као год што несме
бити сумње о родољубљу уредника „Српског
народа“, јер је његово родољубље толико пута
„официозним“ путем похваљивано.

Кад човек метне прст на чело и о боко-
каторским стварима дубље примисли, мора ду-
пити песницом о астал, и без да (по примеру
онога владике) опсуге закон мора признати, да
усташа тамошњи нису мајчиј кашаљ. Али кад
би човек у мислима баш и опсовао „закон“,
морао би ту разумети „обранбени закон“,
(Вергезац) који је као што је познати и узрок
цепој тој комедији, или управо рећи трагедији.

Ал' кад сам изустио реч „владика“ одмах
сам заборавао о чему сам почео говорити и
одмах ми паде на памет друга једна тема,
а кад сам хтео да саберем мисли, паде ми
на памет сабор, премда се и тамо у Котору
понављају неке сцене, нашег летошњег сабора,
т. ј. „већина“ бежи испред „мањине.“

Познато је, да су клерикалци летос пред-
лагали, да се сабор због „врућине“ одгоди,
и да су одмах затим у оној ватри све своје
мавдате положили. О логико! Овамо им је
врућина, а овамо ложи! Та зар не увиђате,
да сте их у невреме положили? Па сад, кад

су настали зимњи дани, немате шта ће вас
утрејати, јер је све спрам вас хладно!

Али куд сам се ја део!

Ја сам сасвим сметнуо с ума, да код вас
има још доста целаница, и то све сама
буква, а то су као што је познато најтврдо-
корнија дрва, премда се ви и на врбова
доста ослањате.

У осталом ја држим да наши натражњаци
никад неће имати оскудице у гориву, јер има
још много и много ствари, које би требало
положити и спалити. Ја не мислим овде
неке професорске испите и манастирске рачуне,
које би такођер требало што скорје по ло-
жити, него друге неке ствари, а то су: си-
јонске летошње посланице vulgo „буле“, које
су народ толико кореле, да су се сасвим о ко-
реле и добро би гореле; а тако исто и све
преминуше листине покојнога „Напретка“, од
којих су до душе многе још за живота спа-
љене, али ваљда још има заоставшних листина
у каквој архи-архиви, те тако ће се постићи,
да те ствари, кад нису за живота, а оно бар
после смрти буду светле.

Баш кад сам хтео о неким пријатним ства-
рима нешто да вам пишем, а стиже ми од одбора
једне наше српске православне општине каракте-
ристичка њиховог духовног пастира, који носи
црвен појас, црвену поставу, црвене „штрум-
пандле“ и рукавице са црвеним „штеном“, а
и образ му је црвен пред сваком који га по-
знаје на далеко и на широко. Ја поштујем
свештенички ред и држим да је важан и мучан
задатак њихов, као учитеља и утешитеља, али
може ли ко тражити од мене, да поштујем
онога поца, који се не устручава преварити
сироту удовицу за 200 ф. и криво се

ваклетити да би му се двацут платило, што
је већ плаћено? Може ли ко поштovati онога
пошу, који своје парохијану псује свега
својим православним утима и ћуша га својим
пастирском шаком? Треба ли да ценимо онога
назови-свештеника, који се у олтару, обучен
у службено одело, са својим во Христје братим
и са парохом својим клерикалним рукама ту че
и чу па за то, што за учитеља није изабран
онај, кога је он протежирао? Хоћемо ли ве-
ровати предци онога пароха, који на очиглед
цепој општини блудни живот води и незакон-
ниту децу има? Какав је пријатељ и утешитељ
онај парох својем стаду, који преболноне чо-
веку, место да га упути лекару, да га ако
још има људске помоћи изцели, чита за новце
данаас малу, сутра средњу, а прекосутра велику
мољитву, те му тако краде новац и оно скупо
време, кад би му се још можда вештином и
помоћи могло?

За сада нећу поименце да споменем та жа-
лосна створења, nomina sunt odiosa, којих се
горња питања тичу, само морам да се чудим
општинама, које су се иначе сваком приликом
као највеселије показале, како могу такве од-
људе и скрнавитеље чина свештеничког у својој
средини да трпе, а толики свршеви богослови,
даровити и примерни млади људи, седе без
хлеба и страдају, што су — честити и поштени.

Ал' да бацим завесу преко ове ствари!
Ономад читам у „Панчевцу“ једну интес-
пелацију на г. Љ. Каљевића, да се иште од
њег да разјасни, како је то да три београдска
члана оми. год. одбора, хоће да су они одбор-
Ја сам љубопитљиво чекао да изиђе у „Србији“
одговор. И баш данас најћем у том листу на
једну изјаву, с потписом г. Љ. Каљевића. Бри-

урале, то су се осмелили јер виде шта патријарх грч. орјен. са народом на сабору ради, и како наш жулан по жупанији жари. Јест, веле, то су увидели они, који су народе ових краљевина и Угарске и 1848 године завадили; та то су саме слуге своје себичности, који видећи растећу слогу међу срб-хрватом, хоће ову тим да потру. Та тако су навек ренегати и слуге камариле радиле. Али неће бити на њихову — непитају се браћа ко се како крсти, већ каква му крвца грије прси. Но веле, неће они оно урадити, што су ваљда у договору с грч. оријент. патријархом наумили, та ми ћемо сва законита средства покушати, да наш језик — нашу писменицу, наш живот народни одржимо, па ако не помогне, е онда....

Тако народ вели и збори, а при полазку запитамо познајем ли ја Милетића, Суботића, Павловића па и Владимира. Ја рекох да их све познајем. Па кад познајеш Милетића а ти му пиши, да он направи једну преставку због наше писменице куда и на кога треба; (зар у Срему никога нема ко уме пером писати? У.) пак онда нека је штампа у „Застави“, а ми ћемо то сами дати лепо прописати и подписати се сви и послати тамо где нам буде казао да треба. Ја им обегах да ћу учинити, и с овим се ево одужујем.

Догађаји у Боки Которској.

Све су готово новине пуне о жалосним и тужним догађајима који се до данас непрестано збивају на бојном пољу бокешом, али као год што су им равнорне тежње, жеље и намере, тако су им исто и извешћа њихова са разни страна из званичних и приватних извора, разна, неподпуна и шта више једно друго обарајућа. Као што смо већ у једном од прошлих бројева нашега листа јавили, да су сви извештачи и дописници новина из Котора истерани, то се сасвим потврђује тиме, што осим сумњива и недостаточна извештаја, врло слабо или и никако од приватних особа у последње време извештаји стижу.

Браћа наша која су се тамо са својим власом позвајави, видели ни времена немају, да нас тачно убавесте о жалосним и крвавим сапикама и приликама, које се на огњишту њиховом збивају; а и кад би хтели о себи жељена абер а оставијо браћи дати, зацело не би могли, јер кад је влада дотичне извештаче са бојног земљишта извојила, много би мање истим уредницима и становницима достаточна и истини извештавати допустила. Та телеграф и пошта су јој сасвим у рукама, а бродови са јадранског мора неплоче Дунавом, да би који брат приком што свопштити у стању био. Без суђења су досад многа писма и извешћа нечесних руку дошла и пропала.

Но међутим, док се магла од пушчана праха не подигне небу под облаке, и док се крвожедни Марс не насити невиних жртава, изузетна стања и прена суда, тавани вешала и пушкарња, принуђени ћемо бити, ради живог љубонитства и саучешћа наше овдашње браће, кроз бирократске владине и званичне начорни, зувним оком и ојањеним срцем разгледати покољ и бојно поље бокешко. Купићемо све гдегод што важније нађемо, и у колико нам простор листа нашег допушта, да би само засад вадоста учинили онима, који све то са напрегнутом пажњом прате.

Понајважнијине дописе и извештаје приватне досад доносише „Вандерер“ и „Политика“, из којих смо ми већ више пута у целости у нашем листу саопштавали, и услед тога и сад из њи доносимо.

Дописник „Вандерер“ из Трета од 22. октобра вели:

„Обрштар Јовановић донешен је овамо и налази се у гостијонику „Данијелу“, где га врло многи посећују. Рана није опасна, јер је тана кроз месо голенице пројурило. Болесник је сасвим неушесав, што зграбим да прочитам, јер сам мислио да је разрешење онога ребуса; а кад тамо а оно стоји лаконски ово написано: „Пријатеље моје подсећам, на моје крсно име св. Луку. Љ. Каљевић.“ Ово је баш као оно „Помоћ бог баба!“ „Чунам пиле.“ Али ја држим да у тој изјави лежи већа политика, него што би човек у први мах мислио. Мени се чини, да та изјава, кад се чита и оно што је међу линијама, управо овако изгледа: „Пријатеље моје (у Боки Которској) подсећам (јер видим да немају правог вође) на моје крсно име Луку (Вукаловића).“ Али наравно овако шта не сме се у данашње доба написати, особито кад знамо, у каквом пријатељском одношају стоји Србија према Аустрији. — Иначе незнам каква би имала смисла изјава г. Каљевића, ал' то је ваљда тако обичај у Цариву!

Допр'о је и до нас пизмени, хоћу рећи, писмени манифест др. Драгише Станојевића, који силом хоће да нам избаци из срца неке људе, које ми поштујемо и волемо. Приватни морамо, да су нас они наводи мало пажљивијим учинили, али некако нам се боље свида да останемо за сад неверно Томе и да причекамо, да време покаже, ко је вера а ко ли невера. Није то баш тако лако ни истрести из срца оно камење, које смо за драго камење држали, — није орце дуванкеса. Доћи ћемо ми сви на „Proberstein“ па ће се видети јесмо л' атоми или дилује; а доћи ћемо и до удице, па ће се видети, јесмо л' сомови или не, а дотле не треба веровати лако поједином (можда страстном) човеку, који још ни сам није баш здраво показао да је челик, (можда што још није дошао до прилике, да то покаже.)

За чланове „Младе Србадије“ јавили су

што је у првом боју, првог дана долазак свог у Котор тако јако рањен, те немогаше поверену му задуку довршити. Њега су у осталој опозицији да напусти оно место на којем је стајао, јер су устани у близини скривени били и многе војнике пре тога на истом месту ранили. Али се обрштар слабо на то освртао, и за неколико тренутака доцније доби он тана у голеницу. Између 27-рице рањеника, који су исто тако овамо донешени, осироца су јако осакашена. Код већине је тана озгоде кроз главу или кроз плећа продрла, почем су устани с висова доле пуцали. И ађутан обрштера Јовановића с њиме је овамо дошао. Две су нугле прошле кроз огртач његов и једна га је окрзла. Данас се очекују 87 војника који од јаме грознице пате, коју су од многе кише (тавади? У.), влаге, зиме, и многи штрпаца на себе навукли.

Устани нападају нашу војску изненада и са дивљом ватром, и јурше и на саме бајонете. Регимента Моријичић претрпела је страхан прелазак ноћу у каналу которском, већина се побобела воје мора; допуштено им беше само да се оперу и нешто прихвате, и у 4 сата изјутра већ бише на путу у Драгаљ. Као што ме мој један добар познаник уверава, ова су новинарска извешћа о придолазку помоћи устанима из Херцеговине, Црне Горе и т. д. измишљена.

Турски бригадир у Требињу, који је јако заузетан човек, поставио је на турској граници 500 војника и ловаца, да је чувају и да ником не допусте прећи. (?) Мој познаник рече ми, да су се досад зацело Жупљани на милост и немилост предали, који сачињавају главни део усташког округа, Кривокопљанима и Паштровићима неће ништа друго остати, до ли да и они оружје положе. Русја неможе помоћи и шешелура у будућност на неваљеливу рану, која је између Бокева и аустријске владе постала. Мога би се од даљи погрешања чувати. Са Ф. м. л. грофом Ауерсбергом одлучио је и мајор Кодолић у Далмацију — то је онај, који се у првој битци у Мексику отликовао, и пре једну годину дана у Абисинију послан био, да енглеска поља тамо заузме.

Срчаност и одважност, с којом се устани боре, вештина и лукавство, којим се служе да се равни тврђавица дочепају, доказују, какве би отличне услуге у рату чинити способни били, да се знају задобити и употребити. Код нас нетреба никаква изузетка правити, и природу одношаја и људи у привређе узимати, због чега се правило увек свети. Наше су се трупе у новој тактици отликовале. Подофицир регимента „Албрехта“ који је са својих шест молака поверену му тврђавицу јуначки и безовирно бранио, добио је од управитеља 50 фор. награде и велику „златну медаљу“. (А наша браћа које се за правду и правичност боре, отликована су таваницом, пушкарњем и вешалама! У.)

Даље из Трета од 21. октобра дописник „Политике“ пише ово:

„Почем сте „споменицу посланика далматинског сабора“ у ваш децени лист примили, није ми потребно да вас опет уверавам, што званични и владини листови предвиђају и сумњају, да је нови обрштарски закон само привидан узрок устанка бокешког, но да је овај већ изодавна приправљан, за које нетреба ни више ни мање доказивати, јер су о томе из други повода извештени извесни кругови, који инширују дотичне новине.

Тражили се разјаснење повода устанку, то се натуре питање: Јесу ли храбри у оној мери, као што споменица, ако и плашљиво означаје, гоњени Бокеви још требали никакв изговор, да се несносног притиска далматинско-талијанске бирократије ослободу? Или морају ли полу дивље чорде, које су у обећању равноправност, основни закон и реч намесника барона Вагнера, тако често и тако дуго веровале и у своје поверењу преварене, напоследку веру изгубиле, да се с њима часно и поштено мисли и намерава?

Или морају ли они од Црне Горе или Русије, или од маког неспријатеља Аустрије подстакнути и подбуњени бити, које државне слуге, које плаћају сопственом мучном зарадом, увек и у свакој прилици као полудивље, безрамне просјаци и као арамије сматрају и с њима поступају? Заиста, ако Аустрија неспријатеље тражи, то нека ји у далматинској бирократији потражи.

се делом само 44 члана омладине. (Кад би се по речма бројало било би нас више.) А као што је познато треба 1200 пренумеранца, па да лист може излазити. Ја се сад кајам, што нисам на скуштини предлагао, да се лист зове „Алва“, јер онда би се ваљда друкчије јатмили. Или нека се огласи, да ће лист излазити на „дигарипапиру“, па ће наше дуванције, који мимогред буди речено, за оку турска дувана радо дају по 5 ф., (те дакле турске ствари радије потпомажу него српске), па ће велим онда наше омладинске дуванције пре жртвовати оно неколико крајдара, него овако. — Добро, али за што се не предброје наше родољубице, српкиње? Не бар не издају новац за дуван! Еј мој Цоне Стјуарте Миле, пошљи овамо у наше крајеве неколико хиљада екземплара твоје најновије књиге „о женскињама?“ Бочки славни певачи Нагел и Амон веле у једној својој песми: „Женске су виша створења; ово је цела истина, и то од како носе високе штикле, а фризуре као Стеванов торањ!“ Али шала на страну, него јесте чуле ви драге српске сестре, немојте се ви стидети бити патријоткиње, него засучите рукаве па куните претплатнике на омладински лист, који неће терати „политику“, него ће вас учити и забављати, па зато на листи пренумераната најпре упишите свака своје име, а онога „курмахера“, који неће да се предброји, немојте више вашим српским оком ни погледати, а како ли с њиме играти.

Dixi et salvavi animam meam, што реко Цицерон, научивши од брат Лазе Томановића из ономадашње „Заставе.“ А б.

Како се поступа сад у оних местима, која крај обале леже и у устанку никаквог у дела немају: и која су онајвише трговцима, занатлијама настављена? Патајмо породице, које су овамо добегле, јер у својим сопственим кућама немогаше нише господари бити и јер свако потраживање и позивање на њихово право сопствености против самовоље, њима је само злостављање, претње са ратним правом и војеном снагом проузроковало и донело. Ове треба питати, па онда неће бити нужно, о прногорским острагушама и руским рубљама севести и бојати се, и онда ће се полудивљи варвари изближе позвати и пронаћи, него што се о њима мисли и зна.

Старци, слабомоћне жене и деца принуђени су по најкривотијим бргованима рану и остале потребе за војском носити; куће су им без ичега даљега заузете, и што је у њима нађено одузето је, вешала су подигнута, „фрајмон“ из Поде и Трета доведени, и то је начин и метод с којим се полудивљи варвари цивилизирају, и државни грађани који се позивају на основни закон и једнако право за лојалне васпитанају.

Је ли онда какво чудо, што горшати своје добро и имање, своје жене и децу у турску или у Црну Гору шаљу, своје куће пале да неби само у њима аустријска војска становала?

Би ли то сиротно становништво чинило, да га томе до крајности неприморавају?

Зар неваде, како се са становницима обала поступа, зар нечују, како се за њи ништа друго до ли тавани вешала и стрелачка справају?

Чујмо ове полудивље варваре, шта они о томе веле. Ја сам сопственим ушима слушао, шта су се њи 50 скупљени разговарали. Почем су своје стање и положај, равни и неискavano жалосним говорима објешали, подже једна часна старина свој глас: „За времена сметачке владе бројала је Бока 45.000 житеља, а сад има испод 30.000 душа; онда беху многе куће које су на стотину хиљада дуната бројале, осим тога велике бродове и трговину; а данас ји видиш са пропалом косом кроз нашу и издртним коленима на чакширама; ништа им друго неваста до ли храбрости, одважности и поштења, где на аустријским и руским лађама као капетани служе. Бокеви су први били који су аустријску заставу по свету пронели; обитаоци су Кривошије Драгаљ од Турака освојили и Аустрији предали; Бокеви су 1848 године у Цариграду зданије посланика аустријског послали, и сад нас као дивље звери у брговне гоне, где наше жене и деца од глади и зиме скапавају.... Он ни наговорио није а зачу се наједанпу гутљава тона, старина потрже оружје с речма: „На коге, ако Бога знате!“ и они одоше; — обрштар Јовановић, који си част да предводи бригаду једну испросио, буде тешко рањен.

Из овог кратког описа увидићете, у каквој су великој заблуди владини и званични кругови о правим узроцима овог врло опасног устанка, кад овај покрет с Русијом у свезу доводе. — Нико боље ову заблуду не увиђа, од намесника барона Ф. м. л. Вагнера, и ја мислим да нећу никакву неправду учинити, ако устврдим, да је он прави виновник, који најљивост владе при истраживању правог и истиног повода одстрањује и одођа.

Споменица далматински посланика, да је још отвореније написана, могла би и сленом доказати прави узрок устанка и могла би владу рећи, да је фејерал Вагнер најнеспособнији намесник с којим је она Далмацију урешила. Он је један прост полицјани министар који нема о управи ни појма. И баш је управо због тога лошта у рукама бирократа задарски.

Али са таким управом неће се Аустрија консолидовати и Далмацију улирати.“

По последњи вестима из главног стана код Суторе, 22. окт. „колоне Фишера и Дорлуса после боја који је 4 часа трајао и местом одпор давао, са „малом губитком“ заузеле су јаке позиције код Смишћа. Колеа Бојковић и Вишњани понудиле своје подчињене. Трупе се наше налазе између Смишћа и Кубиша. Јучерањи губитци су 1 мртв, 5 тешко 2 лако рањени.“

Успркос „малом“ губитцима по званичним извештајима, расте број рањени војника. Тако јављају „т. нов.“ да је 20 окт. на лојдовом пароброду „Штадијуму“ 24 рањеника из Далмације у Трет донешено. Исти приповедају, да је исти пароброд 7 тешко рањени официра у Задар извезао, и да се у шпитаље Дубровничке ниједан више рањеник сместити неможе. 22. окт. очекује се у Трсту лојдов пароброд „Аустрија“ са 80 рањеника из Далмације.

„Н. Тир. Н.“ из Роверед пише да се тамо глас распрострео, да је аустријска влада умолила талијанску ради најкраћег пута у Далмацију, за пролаз кроз италијанску земљу. У случају, ако талијанска влада то допусти, да ће тиролска царсколовачка регимента прва то употребити. (Али нашто кад се овамо стмшва? У.)

Листу „Татесност“ пише, да су устани све куће између Рисна и Драгаља пошалили, да предудреде, да неби војска у случају, ако би устани узмала, тамо се наставити могла. У опште је врло тешко положај Леденица заузети, јер доста је 500 усташа да целу бригаду одођа, а Далматинци и Црногорци никад се у маси неуклавају, него у мањим четима сврљу се на згодна места, и отуд врло добро неспријатеља гађају.

Из Сутвари 23 окт. добише у. пр. „Б. Нови“ следећи аваничан бројав: „Данас се бригаде Дорлуса и Фишера одмарају. Устани из Сушића и Верблаја обавишше подчињење и до довече ће зацело оружје положити. Обрштар Шенфелд напав је да се из Будве на Бретић. Ујутру заједнички марш против Нобора. Јучерањи губитак г. Јаутнајат Бианер деветорица рањени и два мртва војника.

Угарска.

(Продужење.)

Из саборске седнице од 24. окт.

Д. Ирањи наглашује потребу примања предложеног законског предлога, и указује на жалосне последице тако рећи ван закона стојећи Наварена. Истина да се створило закон о еманципацији, но Чивути су само политично изједначени, у погледу правке још не. Он се не нада много од законског предлога, ког би министар на ту цел изарадио. Министар је у том иштају већ више пута заузео одођајући положај. Што се пак неподпуности у његовом предлогу тиче, што он допушта да има, за њих држи да се лако могу појединим згодним у-

метцима попунити; зар није пре негде један мнистар свој сопствени предлог касније попунио, па зашто не би и он то исто чинити могло? На свршетку препоручује свој предлог за основу специјалне расправе.

К. Таса ограђује се од тога, као да сред. комисија није овлашћена била увести његов законски предлог у претрес; дотични \$\$. послоног реда говоре само о сасвим страним предлозима, што овде није случај; позива се на аналоган поступак у расправи питања о народности, где ником неваде на ум да што против тога примети. За овим прелазни говорник на отвар што је на дневном реду, и примењава да и он неможе придружити се Ирањијевом предлогу, што је непотпу, и што би се у том случају одредења извршења, министру оставити морала. Он пак није вољан овога са таквом обилношћу легислаторске власти обдарити. Он дели ову задућу на два дела, начело слободе вероисповести може се одмах изрећи, томе нису особито нужне неке приправе; с тога он подноси законски предлог од два \$., који гласи: Свакоме стоји на вољи, да живи по прошне оне вере, коју сам избере, без да му се с тога крњи његова грађанска и политична права, само нико неможе из обира религиозни повредити дужности које има према држави. Уз то додаје говорник још допуна ову: да сабор позове револуцион министра боштонја, да овај још трајуће сесије поднесе зак. предлоге о грађанском браку, и о предаји матрикула (протоколи: крштења, венчања и улирућих) светским органима, и о укидању свештеничких судова.

Мин. Етвеш, разлике разлику међу грађењем закона извршних, и оних, који само начела садрже, без да се одмах у живот уведу; закони као они последњи могу се тек у критичним моментима препоручити, кад законодавство нема времена довољно, да сасвим закон изради, а не сад. Ни предлог Тисин нема по себи практичног значаја и садржи у себи у законитој форми то исто, што је и средоточна комисија препоручила да се у форми револуције изрече. Закона форма само би онда нужна била, кад би се сабору или министарству подметнути хтело, да хоће ово питање да одогулачи, што он неверује да ће се посумњати иде; препоручује дакле као најцелисходнији, предлог средоточне комисије.

Др. П. Хофман радује се да се партије једном сусреталу на неутралном земљишту, и што долази на расправу питање, према коме ни један посланик неће унапред заузети партијско гледиште. Цео сабор жели слободу вероисповести, но то некога неможе навести да један непотпу предлог усвоји. Говорник износи оскудице Ирањијевог предлога. Према министру Етвешу жестоко напада на његов досадашњи нерад, који је у својој струци најмање имао тешкоћа за сметњу; но нада се да ће министар за дужност сматрати да изврши револуцију коју ће сабор донети, јер ма ког мњења — приватно — министар био мора закључити већине поштовати, у противном случају већина ће му одкавати потпору. Свој говор завршује с тим што изјављује захвалност Ирањију који је повода дае овој расправи.

К. Сатлари потпомаже предлог Тисин; Сиг. Пан онај средот. комисије.

Им. Хенселман указује на млади устав цислајтанције, и вели да у том питању Мађари морају ићи код Немца у школу. Ако изгледа да неверује министру, то је узрок што ценз рад по делу а не по речима. Министар је имао времена доста да поднесе други предлог ако овај не ваља — јер је тај поднесен још у мају — он допушта да Ирањијев предлог има мана, но сваком стоји на вољу додатком исправити га; таки закон мора се брзо донети; рођење, женитба и смрт, то су момента кад црква човека ухвати и не пушта. Онда није чудо кад човек мисли, да га држава мора изабавити од тога насиља; усвајање начела а одбицавање законског предлога подсећа говорника на изреку: Брут је честит човек, али га морамо уклонити, и завршује с речма: хајдмо ни брегу, кад неће он к нама!

О. Калај потпомаже предлог ирањијев.

П. Сонтаг напада на Етвеша и потпомаже предлог Тисин.

Ј. Крајчић (кат. свешт.) опомиће да се не пренагли у том питању. Једнакост је лепа реч, али нек се погледа на француску, какве је последице повукла за собом, кад се прогласила.

Пребацује предлогу Ирањијевом космополитску тежњу, и примењава, да су све учтивне конфесије уживале и до сад сва грађ. и политична права; он би потпомагало предлог средоточ. комисије, само да се католичкој цркви привилегије не одузму. (Док је говорио говорник, непрестано га је пратио смеј сабора, вато и заврши) Напоследку изјављује да неће дуже забављати сабор својим говором, но завршује с тим да ће гласати против Ирањија.

Лад. Тиса, потпомаже предлог Кол. Таса; исто тако и Иуре Иванка.

Ал. Чики држи да неможе бити праве уставности без слободе вероисповести придружује се предлогу Ирањијевом.

Е. Шимоњи констатује да осим Крајника — који бар разумно говори — ни један говорник није реко да је против начела, и опет неће да приме предлог. Одкуд то? Неће ниједна партија да наусти ову популарну маса, из племените саревниности. Он потпомаже предлог Ирањијев, који треба додатцама попунити.

А. Хорват позива министра Етвеша да већ једном буде искрен; нека не виси увек у вавуку између неба и земље као Мухамедов сандук. Пристаје уз предлог Тисин.

Пошто се још разви контроверза између председника Тисе и Гиција, о томе, да ли, да Тисин предлог дође на претрес пре него што је у средоточ. комисији примљен, које се реши у корист Тисиног предлога, примењава председник, да нема више пријављених говорника, с тога ће дакле сутра предлагачима и извештачима дати реч, и на предлог двадесеторице посланика наредити гласање поименце. С тим се седница сврши.

Нови Сад 29. окт. Данас у 2 сахата по подне: сарањен је овде у св. јовановском гробљу Пера Јовановић пензон. мајор, који је напрасно умро на пароброду између Карловаца и Новог Сада путујући у Беч.

Он је спомена вредан ради својих успеха у борби с мађарима 1848 — 49 год. Код Турпије

одбио је са две компаније варадинаца нападај мађара, који су ту трипут већу силу имали.

И код Јарковца је осветлао образ српским борцима, где су га мађари опколили и позвали да се преда, но он место одговора удари на бајонете, и борећи се све до Панчева срећно продре.

Народ га је наградио признањем, јер се многобројно кокушио да му учини почаст от- пративши га до вечне куће у близини оне земље за коју се борио.

Нек му је лака српска земља!

ТЕЛЕГРАМ УРЕДНИШТВУ „ЗАСТАВЕ.“

Пешта 28. окт. Милетићев башахидски избор уништен. Централни одбор торонталски осуђен да плати 967 ф. трошка, што је у томе стрешно.

НОВИЈЕ.

— Из Задра брзојављају 23. окт. м. „По- литици“ да је влада наручила 20.000 пари о- панака за војску у Боки; штета, која се до- годила услед изгорела марацана с раном у Котору, износи 40.000 ф.

— Један дописник новина „Н. Ф.“ јавља: да је вођа усташа Панчић (а не као што смо пре јавили Брончић У.) најстрожије и под смртном казни забранио усташима пљенити и отимати, и да је и самим приморским местима на знање дао, да се ни најмање небоје ако би усташи, ц. кр. војском поседнута места зау- вели. Усташи су ратни пароброд „Андрејас Ховер“, који је пред Будву стао, из пушака тукли и оштетили.

— „Н. сл. Л.“ из Беча пишу: „Познато је да је снабдевање војске са раном у уста- шкој области Далмације врло тешко. Довоз је од чести готово сасвим изостао, од чести је усташима препречен. Последњих дана, као што многи извештаји говоре, усташи не само да се јуначки бране него нападају сами, тако да су против њи изаслане трупе уступати при- моране биле. Онај се јако vara, који мисли и верује да је устанак близу краја.“

— Из Котора јављају: да марширање група против усташа траје непрестано. Из Поле донесене гвоздене тврђавице, које се на мазгама за војском носе, утврђене су на не- ким знатнијим тачкама. Досад су три такве тврђавице намештене, и још се седам очекују.

— Из главног војеног стана „Н. с. Прес“ од 20. окт. јављају: да је црногорска влада по- ставила на својој граници кордон против усташа. Данас стиже вест, да је јуче ухваћен свеште- ник Радановић један од главнијих вођа усташа. Данас изречена пресуда петорици Рисњана, тројица, која су против војске војевала, обе- шена су; један је на слободу пуштен, а по- следњи предан је грађанском суду. Шест ком- панија због егзекуције из Будве у Котор су послани.

— Из Задра брзојављају „Вандереру.“ од 23 окт. Код манастира Ластне био је сукоб. Свештеници Слидоњић и Гукчић ухваћени су. Црногорци враћају натраг бегунце усташке (? У.) Сусторина нападнута је.

— „Н. Фремденблат“ добио је од 23 окт. следећи брзојав: У претјучерашњим боју у Жуци изгубише усташи 80 мртви и 186 рањени. Наша артиљерија запалила је места Си- оњић и Прерату. Државне Црногораца лојално је. Намесник примио је депутацију из Жуце, која је понудила условно покорене. Али није примљено. Јуче после подне усташи напади су место Костаница код Рисна, 165 комади марве отерали, богаташа Верберовића убили, и осталима смрћу претили ако се њима не при- кљуће. Код тврђавице су Козмаца усташи ар- тилјеријског капетана измрцварили и једног ловачког лајтанта заробили. Војка се нехтеде предати.

— Саопштавамо овај телеграм „Н. слоб. Пр.“: Котор 28. окт. Јуче је ген. Ауерсперг примио команду и отишао у Будву. Говори се да је 80 усташа ухваћено, међу њи- ма и попа Радановић, и два српска офи- цира. (Чудо како није и који руски офицер ухваћен; оваке истините вести може само „Н. сл. Пр.“ саопштити, а да јој образ не црвени. Уред.)

— По једном брзојаву „Н. Вр. Табл.“ Генерала Ауерсперга прати у целој Боци по- штовани капетан поморске лађе Ђурковић, да посредује. (Та и сад још није сасвим касно, да се престане лати крв. У.)

— Из Будве брзојављају од 27. окт. „Н. сл. Лојд.“ По жестоком боју, који је више сати трајао, заузела је царска војска Поборје. Усташи се неки предадоше, а остатак се расу по планинама.

Царска је војска попалила места Поборје и Мајкуну, што су учествовали становници истих у стимању Стањевића. (Така постуци карактеристично аустријску цивилизацију! У.) С тим је преломљен отпор у брдима међу Ко- тором и Будвом. Данас ће се поткрепити по-

сада тврђаве Козмака. Усташи су дигли у врак (разорили) тврђаву Стањевић.

— Из Рушчука јављају „Ванд.“ да су се код Базарџика, Правдо и други места у Бу- гарској појавиле чете; више окупљених каска похарно је. Једна од тих чета усудила се да у сред бела дана нападне на Шумлу. Свуд је завладала стана.

— Из Флоренције учестале су вести о опасном стању здравља Виктора Емануила. По једном брзојаву из Сан Росора, краљ се већ и причестио. Чека дакле последњи час-

Српско народно позориште.

У петак 31. октобра: „Назови-поште- њаци.“ Шаљива игра у 4. радње, од Калан- дија. Превео Ј. Халић.

У недељу 2. новембра: „Шубара и са- ђурица.“ Шаљива игра у 4. радње с пе- смама, црпљена из живота покојне пришке слепачке академије: Написао Илија Окружни сремац.

Митровачка српска црквена певачка дру- жина даваће у недељу 2. новембра 1869.

„Беседу с игранком“

У КОРИСТ СВОМ КОРОУПЦИЈАМА

Славољубу Лжичару.

Ред беседе је овај:

1. „Пушку на клин“ хрватски збор од В. Лисинског.
2. Предавање г. Живка Одића.
3. „Пожуда домовине“ самопев од Ф. Ли- вадића, певаће, г. Сима Теодоровић.
4. „Нешто о мушкима“ говориће г. Васе Крстић.
5. „Жалми татранског слована“ збор од др. Прохазке.
6. „Питате ме...“ српски двоцев д. Ј. Л. певаће г. Паја Петровић и Сима Теодо- ровић.
7. „Какви ваља да смо“ говориће г. Глиша Костић.
8. „Кдо је мар“ велики словенски збор од др. В. Ипавца.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

С тога што се у нас Србаља ваљане књиге тешко по народу расиротиру, што тога ради књи- жевници наши не само да за своје умотворине, ни- какве или врло мале награде добијају него често, и штете трпе, што је најпосле и досадање иску- ство показало, да је приватно купљење претилат- нима непрактично, и да се готова књига много лакше и радије купује, него што се на јоште не- печатану претилатује; донео је одбор Вршачког- српског-црквеног певачког друштва одлуку, да од сваке ваљане научне књиге у омладинском духу написане по 50 примерака на растуривање прима и да јамчи како за новац од продатих књига тако и за непродате књиге.

Објављујући дакле ову одлуку нашим књижев- нимама, молимо да нам од сваке своје књиге у о- значеном духу написане по 50 примерака послати изводе.

Из седнице одборске Вршачког-српског цркве- ног певачког друштва 28. септ. 1869 држале.

Мита Акимовић Урош Гавриловић
тајник председник.

Трговина и обртност.

К. и др. — Пешта 26. окт. Као у прошлом нашем извештају, тако и у овоме за прошлу недељу јављамо да је у житној радњи стално стање, ма да радња вије бог зна каквог замашаја. Шеница је онег боље плаћана; промет износи до 120.000 мер. Раж, јечам и кукуруз остали су на старој цени. Зоб је живље пролазила по утврђеној цени.

Ми бележимо: Шеница 88—89 фун. 5 ф. 40 н., 87—88 фун. 5 ф. 20 н., 86—89 фун. 5 ф., 84—89 фун. 4 ф. 60—70 н., шеница лошија 83—89 фун. 4 ф., 82—89 фун. 3 ф. 80 н. Наполица 3 ф. 15—20 н. Раж 78—80 фун. 3 ф. 15 н. Јечам 78 фун. 2 ф. 20—30 н. Зоб 50 фун. 1 ф. 80—85 н. Кукуруз ц. ц. 2 ф. 40—45 н. Свињска маст овдашња 41—42 ф. Шљива босан. 14—15 ф. Шишарке I. 16 ф., II. 12 ф., III. 8—9 ф. Мед 23 ф.

Пештанска берва и житара од 27. окт.

Цене ране.	Обрт.	Тежина	Цена од ц. цент.
Жито бан. ново	јачи	83	4.30—4.45
" " "	"	84	4.55—4.65
" " "	"	85	4.75—4.85
" " "	"	86	4.90—5.—
" " "	"	87	5.10—5.20
" " "	"	88	5.30—5.40
" " "	"	83	4.40—4.55
" потис.	"	84	4.65—4.75
" " "	"	85	4.80—4.90
" " "	"	86	4.95—5.05
" " "	"	87	5.20—5.30
" " "	"	88	5.35—5.40
" бачко	"	83	4.30—4.45
" " "	"	84	4.55—4.65
" " "	"	85	4.75—4.85
" " "	"	86	4.90—5.—
Раж нови	слаб	78—79	2.95—3.—
Јечам	"	88—70	2.40—2.70
Зоб	"	44—48	1.80—1.90
Кукуруз бан. ст.	"	"	2.20—2.25
Пасуљ	"	85	"
Проја	јак	80	2.60—2.70

Курз ефекта.

Уг. жељез. зајам а 120 ф.	нов.	роба.
—	104.1/2	105.—
Англо-уг. банка	—	82.—
Уг. опште кредит. банка	—	75.50 — 76.—
Франко-уг. банка	—	41.50 — 43.—
Уг. хипот. банка	—	—
Уг. земљишна кредитна банка	91.—	92.—

Телеграм бечке берзе од 30. октобра.

5 проц. метал.	—	59.30.
5 " " мај.	—	—.
5 " " нов.	—	—.
5 " нар. зај.	—	68.70.
1860 држ. зај.	—	63.10.
Апц. нар. банке	—	707.—
Кредит. акције	—	224.—
Лондон	—	123.75.
Сребро	—	122.50.
Дукати	—	5.85.
Уг. Разгертнице	—	78.75.
Темпшв.	—	78.—
Ердејске	—	74.75.
Хрв. слав.	—	82.50.

Цена ране у Новоме Саду од 30 окт.

Пшенице најбоље врсте беч. мер.	5.—
" " " " " " " "	4.53
Наполица најбоље " " " "	4.35
" " " " " " " "	4.—
Јечам најбоље " " " "	2.—
Зоб " " " "	1.60
Кукуруз " " " "	2.40
" " " " " " " "	70

Ред пловидбе.

Од Новог Сада у Пешту: пон. средом и петком у 6 сати у јутру.

Од Новог Сада у Земун и Београд: недељом, втор- ником и четвргом у 1/2 сат по подне.

У Земун, Београд, Оршаву: четвргом у 1/2 сат по подне.

Стање воде:

Пешта, 27. окт.	5' 5"	преко 0. обл.
Пожун, 27. " "	7' 7"	" сув.
Бездан, 27. септ.	4' 0"	" непром.
Осек, 21. окт.	2' 10"	" сув.
Сегедин, 22. " "	12' 2"	" киш.

ОГЛАСИ.

Сазив.

Услед молбе Васе Козарова наследника после оца му Игњата Козарова, позива суд сл. кр. града Новог Сада све, који мисле да имају што насле- дити после покојног Игњата Козаровог, да се за 45 дана овом суду пријаве и све своје доказе принесу, иначе ће се кућа под бројем 1464, преписати на име Васе Козаровог.

Суд сл. кр. града Н. Сада, дана 4. октобра 1869.

Јован Радовановић с. р.

327—3—3
Имре Балла с. р.
подбележник.

М. Р. Стојковића

код „Златнога грозда“ у Новом Саду

Препоручује своје велико и добро снабђено стовариште у свим таким артикулама, а цене ес- пана тако су снижене да сваког куца потпуно за- довољити може и на то смел поштовану публику одавде и са стране за посету молити.

Имам огроман избор зимски женски рекла од доброг прилог или у фарби штофа од 5 ф. почето.

ВРШАЧКА ТРГОВАЧКА И ОБРТНА БАНКА

почиње своју радњу с 10 даном овога ме- сеца давајући у зајам од 500 до 100000 ф. на основу сходног уговора и споразумље- ња доходака заједно са

УГАРСКОМ ХИПОТЕКАРНОМ БАНКОМ у Пешти по начину амортизације на 10, 15 и 20 година.

Делокруг радње њене простире се на комитате: Темишварски, Крашовски, То- ронталски, српско-романску и немачко-ба- натску војену крајину, с изузетком турско- Бечејског округа.

С овим се позивају п. н. потражиоци, који би ради своје трговине и осталих ра- дња требовали зајма од горепоменуте бан- ке, да се на исту писмено обрате.

Вршац 2. нов. п. р. 1869.

УПРАВА.

Платонова штампарија у Новом Саду 1869.

Тако исто ползак и сасвим дугачки зимски та- ча од 8 до 40 ф.

Најновији женски округли шешира од 4 до 7 ф. У великом избору за женски зимски сива и кашмирски и на од 1 ф. 40 н.

Са јамством за доброту продајем мушки и жен- кошула од 1 ф. 30 н. до већи цена.

Тако исто са јамством за доброту препоручује велики избор у гарн.креас и румбуршког и асгалског савета и чаршава, у лепом избору њилимова за кревет, сто, и собу.

По најјефтинију цену имам свакојаке вуно- робе као чарапа, шалова за оба пола, дуксерски фламерски кошула и све друге вумене ствари.

У највећем избору и за зачудо јефтиним препоручујем галантеријски еспап као мишуће брошова, новчаника, албума и разне за по- сходне ствари.

Тако исто имам јано стовариште у свима могућим пантљикама, украсима, чипкама, цребу, ципела- кишобранима и све остале за кућу потребне ствари.

Сваку писмену поруку ћу per Nachnahme нај- вистије и брзо оправити у случају недоплате примам сваку послату робу франко натраг а плаћени новац првом поштом натраг шаљем.

Објава.

Код Петроварадинског ц. кр. фернелег-ма- газина обдржава ће се лицитација у којој назначене дане 10 сати пре подне за штацет Петроварадин, као

5. (17.) новембра 1869.

Оправљање постела. Кауција 50 ф. оду- так сламарца које се више употребити немо- гауција 20 ф.

7. (19.) новембра 1869.

Набавка брашна и ране.

11. (22.) новембра 1869.

Набављање постела и крпина, кауција 60 ф. Крпљење цакова, кауција 20 ф. Ближа условија лицитације, могу се сваки дан у канцеларији фернелег-магазина раз- дити.

Јекић и Маркуш

У НОВОМ САДУ

ШЕШИРЦИЈА „КОД ЗЕЛЕНОГ ШЕШИРА“ у главној улици до Апотеке код светог дук- препоручује частној публици своју добро снаб- бедену трговину са мушким шеширима у којој се по најумеренијој цени сваке врсте и по најновијем фазону шешира за господу и децу и за свешт. од финог квалитета добити може. Тако исто и филц чизме, ципеле и ђонци мали и већи добити могу.

ОБЈАВА.

По положеном правозаступничком испиту, 18. октобра ове год. проглашен сам за јавног пр- возаступника у Србији.

Јављајући ово, слободно позивам свакога бр- ван Србије, био ма које вере и народности, ако би имао правна посла у Србији, и тичало би се ст- или ма које власти, да ми с пуним поверењем о- брати ради заступања или само посредовања. Настањен сам у Београду, куда ваља и писми слати на моје име. Награда је умерена по закону. У Београду 26. октобра 1869. год.

Арон Ничић
адвокат.

Ђрпупор, Заамаре

15' 20' 25' 30' 35' 40'

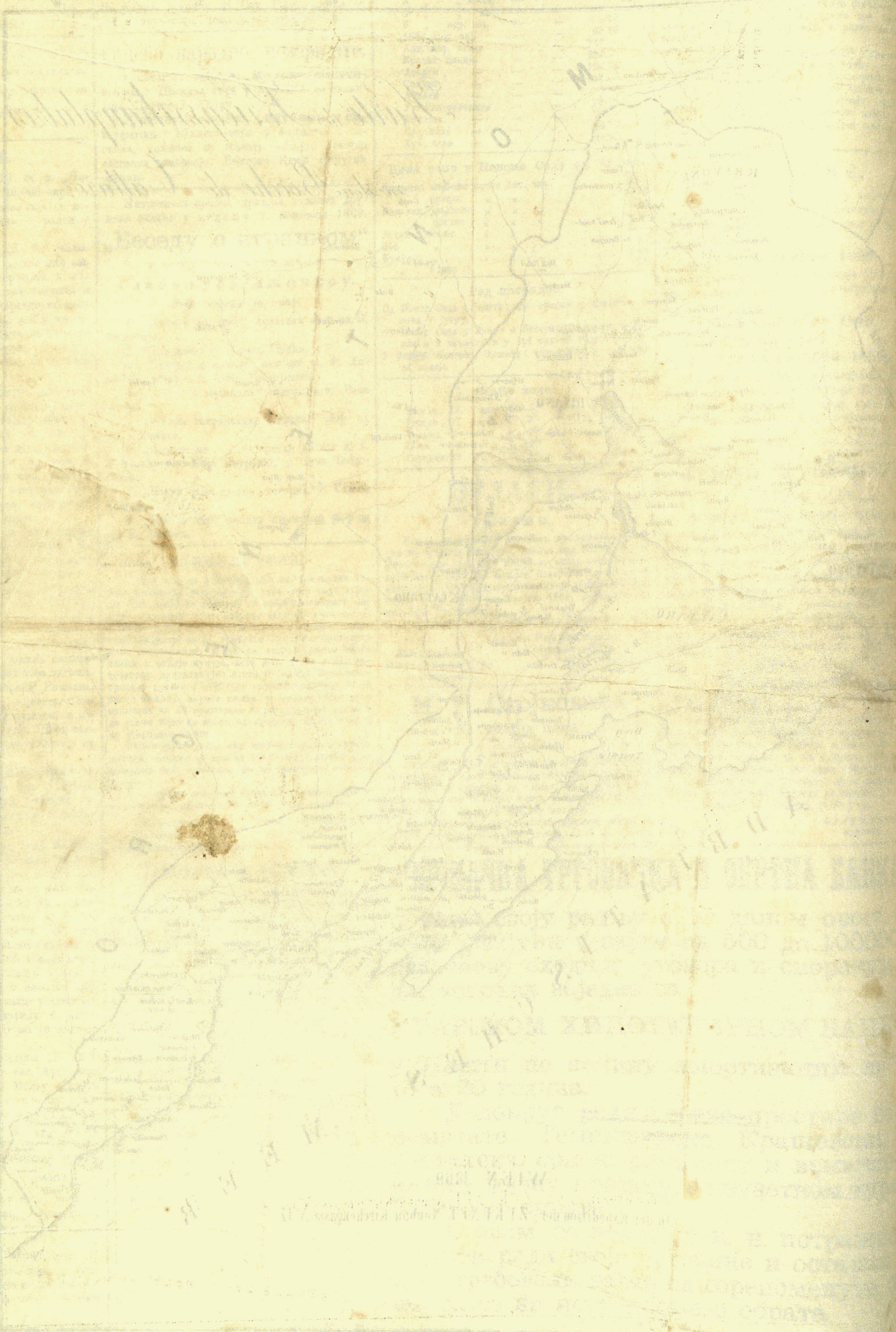
Karte des Kriegsschauplatzes in den Bocche di Cattaro.

0 300 1000 1500 2000 4000
Oest. Postmeilen.

WIEN 1869

In der Expedition der „ZUKUNFT“ Neubau Kirchengasse N° 17.

UNITED STATES

50

1850

[Faint, illegible handwritten notes or bleed-through text on the left side of the map.]

[Faint, illegible printed text and bleed-through from the reverse side of the page, including what appears to be a title and possibly a scale or legend.]